

RESET Centar za održivu energetska tranziciju, Sarajevo

Sarajevo, 09.12.2022.

ZAKLJUČCI I PREPORUKE SA KONFERENCIJE

„ENERGETSKE ZAJEDNICE GRAĐANA / ZAJEDNICE OBNOVLJIVE ENERGIJE“

RESET Centar za održivu energetska tranziciju (RESET), Sarajevo i fondacija Heinrich Boell, ured u Sarajevu uz medijsko partnerstvo portala Balkan Green Energy News, Beograd organizovali su regionalnu konferenciju „**Energetske zajednice građana / Zajednice obnovljive energije**“, u Sarajevu 09.12.2022. (više informacija na: <https://balkangreenenergynews.com/rs/zakonom-omoguciti-osnivanje-energetskih-zadruga-vreme-je-za-pocetak-demokratizacije-energetike-na-zapadnom-balkanu/>).

Na konferenciji je učestvovalo preko 80 učesnika iz BiH – predstavnika zakonodavne i izvršne vlasti, regulatora i operatora elektroenergetskog sistema, elektroprivreda, lokalne (samo)uprave, malih i srednjih preduzeća, nevladinih organizacija, banaka, akademske zajednice, studenata i medija, kao i predstavnika međunarodnih institucija, razvojnih agencija i programa. Pored učesnika iz Bosne i Hercegovine, u radu konferencije su učestvovali panelisti iz Grčke (članice EU koja ima najveći broj formiranih energetska zajednica) i Hrvatske. Cilj konferencije je bio da se tematika građanske energije, odnosno energetska zajednica, promoviše u BiH kao ključna komponenta *demonopolizacije* i *demokratizacije* energetska sektora i da se ukaže na potrebu uspostavljanja podsticajnog regulatornog okvira za njihovo formiranje i rad. Posebno se željelo ukazati na iskustva iz Grčke i Hrvatske o barijerama za razvoj ovog modela aktivnog učešća građana u *održivom procesu energetska tranzicije*. Cilj je bio i potaknuti aktivnosti na uspostavljanju sistematske podrške formiranju i radu energetska zajednica i zajednica obnovljive energije.

ZAKLJUČCI

1. Ukazano je na ključnu ulogu građanske energije kao okosnice održive energetska tranzicije u skladu za energetska paketom EU „Čista energija za sve Evropljane“, koji se BiH preko Energetska zajednice obavezala implementirati u svoje zakonodavstvo. Posebno je istaknuta važnost podrške kupcima/proizvođačima (prosjumerima), zajednicama obnovljive energije i energetska zajednicama građana.
2. Identifikovan je veliki interes lokalnih aktera (lokalnih (samo)uprava, malih i srednjih preduzeća, nevladinih i aktivističkih organizacija i građana općenito) za razvoj decentralizovanih oblika proizvodnje iz obnovljivih izvora energije.

3. Potvrđeno je da postoje dovoljni finansijski izvori za realizaciju projekata građanske energije, kako iz sredstava građana i privrede tako i kod finansijskih institucija (banaka i mikrofinansijskih institucija). Međutim, zbog trenutne politike subvencija cijena električne energije za domaćinstva i mala preduzeća, ukazano je na potrebu finansijskih podsticaja za pripremu i realizaciju projekata građanske energije, posebno u početnoj fazi razvoja ovog modela dekarbonizacije.
4. Istaknut je potencijal energetske zajednice za smanjenje energetske siromaštva provođenjem aktivnosti na lokalnom nivou.
5. Zaključeno je, na osnovu iskustava iz Grčke i Hrvatske, da proces razvoja građanske energije treba pažljivo pratiti i usmjeravati ukoliko se želi da ovaj model omogući aktivno učešće građana, lokalnih uprava, komunalnih preduzeća i ustanova kao i malih preduzeća u procesu energetske tranzicije. Stoga je zaključeno da se organizuju odgovarajući promotivni skupovi u svim područjima BiH. RESET Centar je iskazao opredjeljenje da organizuje redovne godišnje konferencije na temu građanske energije.

PREPORUKE

6. Potrebno je u što kraćem roku zaokružiti pravni okvir u BiH kojim se reguliše djelovanje energetske zajednice (npr. usvojiti odgovarajuće zakone u FBiH te podzakonske akte u FBiH i Republici Srpskoj). Propisi bi trebali biti jasni, procedure jednostavne i efektivne kako bi se skratio period implementacije i troškovi sveli na nužnu mjeru.
7. Potrebno je identifikovati i druge pravne propise koji regulišu tematiku građanske energije (npr. u sektoru građevinarstva) i uskladiti iste sa pomenutim zakonima, a u cilju pojednostavljenja administrativnih procedura ishoda dozvola za formiranje energetske zajednice.
8. U integrisanom nacionalnom energetske i klimatske planu (NECP) je potrebno planirati posebne kvote za projekte građanske energije kao i mjere podrške razvoju ovog modela energetske tranzicije.
9. Neophodno je pokrenuti organizovanu kampanju informisanja lokalnih aktera, posebno građana i privrede, o mogućnostima koje pružaju energetske zajednice.
10. Potrebno je inicirati programe edukacije potencijalnih nosilaca razvoja građanske energije (lokalnih (samo)uprava, nevladinih organizacija, malih i srednjih preduzeća) o pravnim, ekonomskim i tehničkim aspektima realizacije projekata građanske energije.
11. Lokalnim upravama se predlaže mapiranje potencijala za razvoj decentralizovane proizvodnje električne energije, posebno u fotonaponskim sistemima, kao i izrada akcionog plana razvoja građanske energije.
12. Operatorima distributivnih sistema se predlaže da u skladu sa navedenim mapiranjem potencijala za razvoj decentralizovane proizvodnje sagledaju sposobnost distributivne mreže na analiziranim lokalitetima za „prihvatanje“ energije iz distribuiranih generatora i shodno potrebama razvijaju planove nadogradnje i modernizacije

(uključujući i primjenu koncepta pametnih mreža) za prihvata većih snaga iz ovakvih izvora.

13. Vladama entiteta se predlaže da iz sredstava naknade za obnovljive izvore energije, koja se prikuplja od potrošača, značajan iznos sredstava preusmjere i izdvoje za podršku, odnosno jednokratno subvencioniranje izgradnje kapaciteta obnovljivih izvora energije od strane građana i lokalnih zajednica.